

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

24 An error circa motivum operando, reddat operationem invalidam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

conditio aliqua, & circumstantia accidentalis, quæ eleemosynæ essentiam non mutat; Vnde error circa illam, non est

error circa substantialia eleemosynæ, qui solus eam reddere potest invalidam, sed solum circa aliquod accidens.

QVAESTIO XXIV.

An error circa motiuum operandi, reddat operationem inuvalidam.

C A S V S.

BERTA, putans, Maritum à Purgatorii poenis non liberandum, nisi illius debitis solutis. Ei morti proximo cum iuramento promisit, se eius debita soluturam. Quæritur; an iure naturæ ex vi talis promissionis ea soluere teneatur.

SUMMARIVM.

- 7 Contractus Onerosi habent motiuum distinctum à motiuo Operantis; secus gratuiti.
- 8 In gratuitis, idem semper est motiuum Operis, & Operantis.
- 9 Ideo error circa motiuum operandi hos semper irritat.
- 10 Motiuum operandi in istis est causa finalis intrinseca operationis.
- 11 Promissio ex errore circa motiuum, promittendi, non obligat.
- 12 Error circa motiuum, tollit animum se obligandi.
- 13 Est error antecedens.
- 14 Est error circa causam finalem intrinsecam.
- 15 Debitorum solutio Anima Defuncti non prodest.
- 18 Promissio obligat, cum includit animum se obligandi.
- 19 Promissio conditionata hunc animum non includit, cum datur error circa conditionem.

20 Iuramentum, non magis obligat, quam Promissio.

21 Debitorum solutio prodest defuncto, cum rationem habet Eleemosynæ.

22 In contractibus lucratiuis idem est finis operis, & Operantis.

RATIONES DVBITANDI.

CVM Homo, ex eo, quod rationalis sit, nunquam sine aliquo motiuo operetur; Quæritur, an, sicut dum errat circa personam, cum quâ agit, error ille, sufficit aliquando ad reddendam ipsam actionem inuoluntariam, & consequenter inuvalidam; Ita ad hoc, sufficiat error circa motiuum, à quo ad operandum inducitur; Si enim non sufficit, Berta Mariti debita soluere tenebitur, si verò sufficit, non tenebitur.

Aliquibus ergo videtur; Bertam ex vi promissionis, teneri ad debita Mariti soluenda. Ita Medina c. de restit. qu. 4. §. sequitur. Salas. 1. 2. tract. 3. d. 4. n. 45. Coninch. de Sacr. d. 31. d. 1. n. 79. Primo;

4 Primò; Quia promissio de re licita, imò honesta, obligat, cum sit datio fidei; & hæc obliget ad fidem seruandam. Sed Berta, mariti debitorum solutionem promittendo, promisit aliquid honestum, aliena enim debita soluere ad alium subleuandum, est actus charitatis. Ergo promissionem implere tenetur, & Mariti debita soluere.

5 Secundò. Quia Berta, non fidei, sed verè, Marito promisit, se eius debita soluturam. Ergo animum habuit se obligandi ad ea soluenda, ideoque verè se obligauit, & ea soluere tenetur.

6 Tertiò, Quia Berta promissioni addidit iuramentum; hoc autem obligat ad rem promissam ponendam, ne Deus per iuramentum dicatur adductus in testem falsitatis.

NOTABILIA.

7 **A**duertendum est primò; Contractus Gratuitos, quales sunt Promissio, Donatio, &c. In hoc differre ab Onerosis; quales sunt Emptio, Locatio; Conductio, & similes. Quod Gratuiti nullum aliud habent motiuium, aut finem, quam motiuium, vel finem ipsius Operantis; Cum quis enim, dat Pauperi pecuniam, ad eius inopiam subleuandam, donatio illa nullum alium habet finem, quam pauperis subleuationem, qui est etiam finis ipsius Donantis. At verò, Onerosi proprium habent motiuium ac finem à fine Operantis plerumque diuersum; Si quis enim, Pauperem con-ducatur ad laborandum in Vineâ, vt deinde det illi mercedem, ad eius inopiam subleuandam, Conductio illa proprium

habet finem, ab eâ inseparabilem, qui est Vineâ cultura; Ad hanc enim Conductio illa essentialiter ordinatur; Hic autem finis est diuersus, ab inopie subleuatione, quæ est finis, ac motiuium Conducentis ad conducendum.

Aduertendum est secundo. Hinc necessariò sequi, vt in contractibus gratuitis, idem semper sit motiuium, siue finis operationis, ac Operantis; & consequenter, quod motiuium Operantis sit intrinsecum operationi, & ad eius essentiam pertineat. Inopie enim subleuatio ita est finis intrinsecus illius donationis, vt hæc ab illâ essentialiter pendeat, & per illam constituatur in esse talis donationis. At verò in Onerosis, licet idem possit esse aliquando finis operationis, ac Operantis; (vt, si quis pauperem conduceret ad laborandum in Vineâ, ad Vineâ culturam obtinendam;) potest tamen etiam esse diuersus; (Vt, si eum conduceret ad eius inopiam, mercede subleuandam;) Tunc enim, est ipsi operationi extrinsecus, & ad eius essentiam non pertinens.

Aduertendum est tertiò. Ex his omnibus colligi; Errorem circa motiuium operandi, in Contractibus Gratuitis, illos reddere omnino inuoluntarios, ac invalidos; Eo enim ipso, quod erratur circa motiuium, erratur circa aliquid, pertinens ad essentiam, ac substantiam ipsius operationis, siue contractus; Error autem circa aliquid, pertinens ad essentiam operationis, illam reddit inuoluntariam, & consequenter invalidam. At in contractibus onerosis Error circa motiuium operandi non est error circa aliquid, pertinens ad essentiam ipsius opera-

operationis, siue contractus; sed circa aliquid, illi mere accidentale, ac extrinsecum; Error autem circa aliquid accidentale operationi, sicut non impedit consensum in ipsam operationem, ita nec impedit eius valorem.

IO Aduertendum est quartò; Ex his ulterius colligi. In contractibus Gratuitis, motiuum, siue id, quod inducit, V. G. Ad donandum, esse causam finalem intrinsecam ipsius donationis, sicut est causa finalis intrinseca Intentionis, ac voluntatis donandi. Hinc autem fit, vt sicut, per errorem circa causam finalem intentionis, tollitur intentio donandi; Hæc enim semper est conditionata; (si causa inducens ad donandum subsistat, cum nemo supponatur habere animum donandi, etiamsi causa donandi non subsistat) ita per eundem errorem, tollatur donatio, ejusque valor; Donatio enim; in tantum est valida, in quantum procedit ab intentione, ac voluntate donandi; ideoque, eâ sublata, est omnino nulla. At, in contractibus onerosis, motiuum, quod inducit, V. G. Ad Operarium conducendum, non est causa finalis intrinseca conductionis; hæc enim, est Vineæ cultura, vt dictum est; sed solum extrinseca, & impulsiva, siue finis operantis, non verò ipsius operis. Hinc autem fit, vt, quamuis contingat error circa tale motiuum, adhuc conductio sit valida, quia etiam, posito tali errore, dari potest Intentio, ac Voluntas, siue Consensus, ad conductionis valorem sufficiens; adhuc enim dari potest voluntas, dandi mercedem, ad Vineæ culturam obtinendam, in quo consistit essentia conductionis; quamuis

deinde, hoc totum, per aliam voluntatem imperantem, ad Operarij inopiam subleuandam, ordinetur; quare inopiæ subleuatio, respectu Conductionis, non est causa finalis, sed solum impellens. His positis,

RESOLVTIO.

AD Casum, Respondetur: Bertam, ex vi promissionis, ad debita Mariti soluenda non teneri. Ita *Sanch. lib. 4. matr. d. 9. num. 15. Suar. tom. 2. de relig. lib. 4. de voto c. 18. num. 6. Nau. c. 17. n. 68. & 107. Valentia 2. 2. d. 5. qua. 6. p. 2. Clauis reg. lib. 10. tr. 1. cap. 2. num. 6. Perr. Nauarr. lib. 1. de restitut. c. 2. num. 23. Syluester v. Testam. 1. quæst. 9. Bellarm. lib. 2. de purg. c. 16. in fine*, & alii apud istos.

Primò; Quia Berta non magis tenetur, quàm si fide promississet; Non magis enim habuit animum promittendi, ac se obligandi, quam habuisset, si fide promississet. Nam, in promissione, eius intentio fuit, Mariti debita soluere, si hoc esset vtile ad eum à Purgatorij pœnis liberandum. Hoc autem non erat vtile; Defunctorum enim Animæ, à Purgatorij pœnis subleuantur solum, Ecclesiæ suffragijs, Missæ Sacrificio, Indulgentiis, Orationibus, aliisque pœnibus fidelium operibus, non verò debitorum solutione. Cum ergo Mariti debita soluere ad eius liberationem, non esset vtile, sicut Berta ex errore putabat, consequenter, nec ipsa habuit intentionem, ac animum promittendi; qui tamen animus, ad promissionis valorem, est omnino necessarius.

Secun-

13 Secundò; Quia promissio, est contractus gratuitus. In his autem, error antecedens, siue dans causam contractui, illum reddit omnino nullum, ex defectu consensus necessarii; nihil enim magis est contrarium consensui, quam error. *L. si per errorem: ff. de iurisdic. omn. Jud.*

14 Tertiò; Quia, Error circa causam finalem intrinsecam promissionis, cum tollat consensum, reddit irritam promissionem. Berta autem, erravit circa causam finalem intrinsecam suæ promissionis; Causa enim finalis promissionis, fuit, Maritum à Purgatorij pœnis liberare. In hoc autem decepta est; Quia falsum est, Animam, à Purgatorij pœnis non liberari, donec eius debita solvantur; Nam Deus Animas, in Purgatorio, non punit, nisi pro culpis proprijs, in hac vitâ, contractis; Vel ergo Defunctus, non soluendo peccavit vel non peccavit; Si non peccavit, vel quia soluere non poterat, vel aliâ ex causâ; puniri non debet; Pœna enim essentialiter supponit culpam; Si peccavit, punitur quidem pro culpâ negligentia in soluendo, juxta mensuram ipsius negligentia, & quantum ad ejus expiationem satis est; Verùm, postquam hanc pœnam sustinuerit, statim coronam gloriæ consequetur, siue debitum sit solutum, siue non. Ipse enim jam est impotens ad soluendum, neque eius Salus, ab alterius voluntate pendere debet; Alioquin aliquis in æternum in Purgatorio manere posset; Si nimirum, eius Hæres nunquam debita solueret.

15 Neque dici potest; quod debiti sol-

R. P. Beati Lib. I.

tio, profit Animæ defuncti, dum sit ab aliquo, qui aliâs, soluere non tenebatur; sicut tenebatur Hæres, bona Defuncti possidens; Quia tunc, talis solutio habet rationem elemosynæ, sicque est satisfactoria pro Animâ ipsius Defuncti. Sicut, si quis solueret debita alicuius, ea soluere non potens, talis solutio, haberet rationem elemosynæ.

Hoc, inquam, dici non potest; Quia 16 gratis dicitur, debiti solutionem, factam ab eo, qui soluere non tenetur, habere rationem elemosynæ; Non enim illam habet respectu Creditorum, cum hi non sint ita pauperes, ut elemosynâ indigeant, eiusque sint capaces; Neque respectu Animæ Defuncti; Quia, in tantum respectu Defuncti esset elemosyna, in quantum esset actus Virtutis: V. G. Justitiæ commutativæ erga Creditores, & liberalitatis erga debitorem; Et quilibet actus Virtutis, est satisfactorius; ideoque Animæ à Purgatorij pœnis subleuatiuus; Falsum est autem, quemlibet actum Virtutis, esse pro peccatis satisfactorium; Neque enim, qui ludit, vel iocosè, intra Eutrapeliæ terminos, confabulatur, vel lautè comedit intra terminos Temperantiæ; ludendo, vel comedendo, satisfacit pro peccatis, ut constat ex communi sensu Fidelium; Alioquin etiam Hæres, soluendo, satisfaceret; Talis enim solutio, esset actus Justitiæ commutativæ: Quod tamen communiter non admittitur.

Neque est eadem ratio de solutione 17
Debiti alicuius Viuentis, ad soluendum
impotentis; Nam, hæc solutio, ha-
bet

U

bet

bet veram rationem eleemosynæ; Debitorum enim subleuat à miseriâ, in quâ reperitur; eum, vel à Creditoribus in carcerem conijci posset, vel spoliari bonis, quibus indiget, ad vitæ sustentationem; Quod in Animâ Defuncti non militat; siue enim eius debita solvantur, siue non, nihil ei prodest, vel obest.

OBIECTIONUM SOLUTIO.

18 **A**D rationes autem in contrarium, patet solutio. Ad primam enim, Respondetur; Promissionem de re honestâ, obligare, quando est vera promissio, & includit animum se obligandi. Bertæ autem promissio, propter errorem circa motuum promittendi, non fuit vera promissio, nec Bertæ animum habuit se obligandi.

19 Ad secundam; Respondetur, Bertam verè Marito promississe, & non fictè; Quia tamen, eius promissio fuit conditionata, si debitorum solutio ad Maritum à Purgatorij pœnis liberandum esset, utilis; & hæc conditio, fuit erronea, ac non subsistens; ideo etiam promissionem fuisse nullam, & subsistentem.

20 Ad tertiam; Juramentum, non magis obligasse Bertam, quam obligaverit promissio; Juramentum enim fuit accessorium promissioni. Cum ergo, eam promissio non obligaverit, ut constat; consequenter, neque illam obligavit Juramentum.

COROLLARIA.

21 **C**olligitur ex dictis primò; cum in *Spec. Exemp. dist. 5. exem. 123. & dist.*

9. *exemp. 101.* Legitur; Animas aliquando apparuisse, & petiisse, ut earum debita soluerentur, ut sic à Purgatorij pœnis liberari possent, & cum *lib. 6. reuel. 1. S. Brigitte*, affirmari videtur. Animas tandiu cruciari, donec iniuste ablatum restituerentur; Hæc omnia, ita intelligenda esse; ut Animæ solutionem illam peterent, tanquam eleemosynam, creditoribus faciendam, eo quod essent pauperes, & ab ijs, qui aliàs solvere non tenebantur; sicque tanquam opus satisfactorium, quod ipsis Animabus prodelle poterat, sicut Jeiunia, orationes, & alia suffragia; *Bellarmin. lib. 2. de purg. c. 16. in fine.*

Secundò; Hanc statui posse regulam 22 generalem. In contractibus lucratiuis, siue gratuiti; eundem esse finem Operis, ac Operantis; Idem enim semper, est finis promissionis, vel donationis, ac Promittentis, vel Donantis. In contractibus verò onerosis; non semper eundem esse finem Operis, ac Operantis; Dum enim quis emit aliquid, ut Amico complaceat, complacere Amico, licet sit finis Emptoris, non est tamen finis Emptionis; nam hic est rei emptæ acquisitio, vel possessio, aut dominium; Hinc autem fit, ut donatio, causâ non subsistente, semper sit inualida, emptio verò non semper, ut melius constabit ex dicendis. *Mol. tom. 1. de inst. tr. 2. d. 209.*